

UTVALGSFORSLAG

norden

Nordisk Råd

A 1540/miljø

Fremlagt av:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 11-00208-1

Utvalgsforslag om nordisk innsats for å løse konflikten om makrellfiske

1. Utvalgets forslag

Miljø- og naturressursutvalget foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å prioritere arbeidet med å finne en løsning snarest mulig på den pågående konflikten om makrellfiske i Nord-Atlanteren

å styrke det vitenskapelige grunnlaget vedrørende vurderingen av makrellbestandens størrelse og utbredelse

å utvikle forslag til forvaltningssystem som fremmer en bærekraftig utnyttelse av de pelagiske fiskestammer i Nord-Atlanteren og redusere risikoen for konflikter

2. Bakgrunn

På Nordisk råds sesjon i Reykjavik i november 2010 ble konflikten mellom EU, Norge, Færøyene og Island om makrellfiske brakt opp i debatten. Etterfølgende er saken blitt drøftet på flere møter i Miljø- og naturressursutvalget og utvalget har to ganger uttalt seg om den.

Makrell er en meget viktig og verdifull ressurs¹. Store naturlige svingninger i temperatur og beiteforhold gir svingninger i utbredelsen av makrell, som andre store pelagiske bestander: sild, kolmule og lodde. Klimaendringen ventes å bidra til større endringer i fremtiden som følge av den pågående og akselererende oppvarming. På grunn av disse endringer er det i de senere år kommet en stadig større andel av makrellbestanden inn i islandske og færøyske fiskerisoner.

¹ Makrellen står for en betydelig del av pelagiske kompleks. Den pelagiske fiskebestander fiskes årlig til en verdi på ca. 10 milliarder DKK og ca. 300 fiskerfartøy er involvert i fiskeriet.

Det internasjonale havforskningsråd, ICES, har i sine anbefalinger om fiskekvoter, tilrådet at det ikke fiskes mer enn 646.000 tonn makrell i 2011. (672.000 tonn defineres som "bæredyktig", men med utgangspunkt i forsiktighetsprinsippet anbefales 646.000 tonn).

Nordisk Råd

A 1540/miljø

Fremlagt av:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 11-00208-1

Norge og EU har i desember 2010 inngått en avtalt om en fangstkvote på 580.000 ton (180.000 til Norge og 400.000 til EU, hvor av 150.000 ventes å gå til Danmark), eller omtrent 90 % av det som ICES tilrår. Island og Færøyene har etterfølgende ensidig satt en kvote på henholdsvis 147.000 og 150.000 tonn. Dermed ventes makrellfangsten i 2011, som de foregående år, overstiger det nivå som ICES tilrår. Det vil kunne føre til en nedgang i gytebestanden på 15 % fra 2010 til 2012. Det vil ikke være biologisk holdbart på sikt, og vil kunne true fiskeriet i det lange løp.

Stater som er underlagt FNs avtale om fiskeri på det åpne hav er forpliktet til å samarbeide for å sikre langsiktig bæredyktig fiske. Avtalen trådte i kraft i 2001 og de ovennevnte parter har alle ratifisert den. Avtalen nevner viktige forhold, som bør inngå i drøftelsene om fordeling av ressursene, men gir dog ikke konkrete retningslinjer om hvordan kvoten skal fordeles mellom partene. I den nåværende konflikt legger EU og Norge vekt på det historiske fiske, mens Island og Færøyene tar utgangspunkt i det faktum, at stadig større del av makrellbestanden befinner seg innen landenes fiskerisoner og er begynt å gyte innenfor landenes nasjonale fiskerisoner. Det bør nevnes at det foreligger avtaler om andre store pelagiske bestander i Nord-Atlanteren som sild, lodde og kolmule.

Etter den første behandling av saken i Miljø- og naturressursutvalget i januar 2011, uttalte utvalget:

"Nordisk Råds Miljø- og naturressursutvalg vil på det sterkeste anmode partene i den pågående makrellstriden om å komme til forhandlingsbordet snarest, med mål om å komme til enighet om høsting av makrellressursene på et bærekraftig nivå.

All historisk erfaring viser at høsting av naturressurser uten enighet og uten basis i bærekraften til ressursen, er til skade for alle parter og for fremtiden til fiskeri generelt og spesifikke fiskeslag spesielt. Basert på historiske fangstdata, utbredelsen av makrellbestanden over tid, nye vandringmønstre og betydning for kyststatene må det kunne være mulig å komme til enighet om kvoter som sikrer en fremtid for makrellbestanden og fiskeflåten.

Utvalget oppfordrer de nordiske lands regjeringer og Nordisk ministerråd om å arbeide for å utvikle og forbedre det vitenskapelige grunnlag vedrørende utbredelsen av makrellbestanden, og dermed forbedre forutsetningene for forhandlingene om fordeling av fangsten på de enkelte land."

Uttalelsen ble sendt til de respektive nordiske fiskeriministre, EU Kommisjonen og formannen for EU Parlamentets ansvarlige utvalg.

EU Kommisjonen har svart på uttalelsen. Av svaret fremgår bl.a. EU Kommisjonens vurdering, at Island med sitt makrellfiske fra 2006 har forstyrrt den stabilitet i fiskeriet som EU, Norge og Færøyene hadde utviklet fra 1999. Kommisjonen erkjenner Islands og Færøyenes rett som kyststater, men minner også om de plikter som det pålegger. I brevet fra Kommisjonen henvises det til forhandlinger i Oslo i dagene i mars 2011, hvor det viste seg at partene ikke kunne komme frem til enighet om fordelingen.

På utvalgets sommermøte 2011 uttalte utvalget:
Nordisk råds Miljø- og naturressursutvalg viser til sin uttalelse av 26. januar 2011 og vil på nytt anmode partene i den pågående makrellstriden om snarest å gjenoppta forhandlingene om en fordeling av makrellressursene som alle kan godta, på et nivå som samsvarer med bærekraftig høsting. Mens det Internasjonale havforskningsrådet for 2011 har anbefalt en maksimal totalkvote på 646 000 tonn, utgjør de samlede kravene fra partene i makrellkonflikten et nivå som ligger 45 % høyere. Dette innebærer et overfiske i en størrelsesorden som, dersom situasjonen tillates å fortsette de nærmeste år, vil sette den langsiktige bærekraften i bestanden i fare. Utvalget oppfordrer de nordiske lands regjeringer og Nordisk ministerråd om å prioritere arbeidet med å finne en løsning på den pågående konflikten.

Nordisk Råd

A 1540/miljø

Fremlagt av:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 11-00208-1

Uttalelsen ble oversendt til Nordisk ministerråd til behandling på fiskeriministrenes sommermøte (MR-FJLS).

3. Høring

Forslaget har ikke vært til høring. Men på Miljø- og naturressursutvalgets møte den 22. januar i Esbo informerte Kjartan Hoydal fra NEAFC (*North East Atlantic Fisheries Commission*) utvalget om makrellkonflikten. Videre har utvalget mottatt informasjon fra islandske, færøyske og norske myndigheter.

4. Utvalgets synspunkter

Et utgangspunkt for Miljø- og naturressursutvalgets vurdering av saken er det faktum at det er tale om en konflikt som direkte vedrører Danmark, som fisker en betydelig del av EUs kvoter, Island, Færøyene og Norge. Videre er det tale om en prinsipiell viktig sak for Norden, nemlig en bærekraftig utnyttelse av naturressurser, som i dette tilfellet er truet.

Klimaendringen skaper en dynamikk som fører til kontinuerlige endringer i fiskeområdene for de pelagiske fiskestammene. Nordisk ministerråd har adressert denne utfordringen på en konferanse i Tórshavn i september 2010. På Konferansen ble det satt fokus på de store bestander av sild, makrell, lodde^[2] og kolmule, som ferdes vidt over Nord-Atlanteren. På konferansen ble det reist flere ideer om mulige forvaltningstiltak, som kunne skape en bedre forutsetning for å løse nåværende og fremtidige konflikter om retten til å fiske. Foruten de kjente kriterier som historisk fiske, gyting, soneutbredelse, bidrag til fiskeriundersøkelser og adgang til fiskeriet samt avhengighet av fiskeri, ble også felles forvaltning, felles flåte samt auksjon av kvoter introdusert. Utvalget mener at Nordisk ministerråd med fordel skal følge opp på konferansen.

På konferansen "*Seas the Future*" i Tórshavn i juni 2011, satte Nordisk ministerråds generalsekretær Halldór Ásgrímsson fokus på saken i sin åpningstale. Han minnet om verdiene i det pelagiske fiskeri. Han henviste til at vi var vitne til nye og uventete migrasjonsmønstre, og at vi var nødt til å forholde oss til disse endringer. Dynamikken i havet betyr at nåværende nasjonale forvaltningssystemer er statiske og ufleksible og ute av trinn med virkeligheten. Han oppfordret kyststatene til å gå i gang med å utvikle en fremtidig adaptiv forvaltning med sikte på forvaltning av flere bestander, og hvor bestandene betraktes som felles eiendom med det formål å sikre en biologisk, økonomisk og sosial bærekraftig pelagisk sektor i Det nordøstlige Atlanterhavet. Han foreslo at det utvikles system med lengre tidshorisont og som maksimerer utbyttet av det pelagiske fiskeri til samfunnenes beste. Han ga uttrykk for at Nordisk ministerråd kan gå inn

[2]) Lodde befinner seg ved Jan Mayen, Island og Grønland og utbredelsen er mer stabil en for de tre andre nevnte fiskebestandene.

i den prosessen, hvis det er et ønske fra landene. Utvalget slutter seg til de synspunkter som Nordisk ministerråds generalsekretær har gitt uttrykk for, og mener at Nordisk ministerråd med fordel bør ta initiativ til arbeid for å utvikle forslag til system, som kan sikre en bærekraftig utnyttelse av de pelagiske fiskestammer og redusere risikoen for konflikter.

Nordisk Råd

A 1540/miljø

Fremlagt av:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 11-00208-1

5. Konklusjon

På bakgrunn av ovenstående foreslår Miljø- og naturressursutvalget at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å prioritere arbeidet med å finne en løsning snarest mulig på den pågående konflikten om makrellfiske i Nord-Atlanteren

å styrke det vitenskapelige grunnlag vedrørende vurderingen av makrellbestandens størrelse og utbredelse

å utvikle forslag til forvaltningssystem som fremmer en bærekraftig utnyttelse av de pelagiske fiskestammer i Nord-Atlanteren og redusere risikoen for konflikter

Oslo, 21. september 2011

Anita Brodén (FP)

Ann-Kristine Johansson (S), for-
mann

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Erik Almqvist (SD)

Gerd Janne Kristoffersen (A)

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP)

Jan Lindholm (MP)

Janne Sankelo (saml)

Kim Kielsen (S)

Lauri Heikkilä (saf)